

УДК 347.9

Богдан Колесников,
аспірант Київського університету права
Національної академії наук України

ЗЛОВЖИВАННЯ ЦИВІЛЬНИМИ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ: НОВЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Стаття присвячена новій категорії в цивільному процесі – «зловживання цивільними процесуальними правами», яку було введено разом із новою редакцією Цивільного процесуального кодексу. Проаналізовані чинні зміни, а також судову практику, що склалася за період нововведень.

Це питання є надзвичайно актуальним, власне, яким воно було і до відповідних змін, зважаючи на те, скільки разів ми стикалися з необхідністю перенесення судового розгляду справи у зв'язку з цілеспрямовано повільними або сповільнюючими діями інших сторін, і фактично жодним чином суд цьому завадити не міг, зважаючи на безкарність таких дій. Нововведення ситуацію покращують, оскільки тепер особа, що зловживає цивільними процесуальними правами, буде за це нести відповідальність, санкціонувати яку може не тільки суд, але і сама сторона спору.

Ключові слова: зловживання, строки, перенесення, відповідальність.

Постановка проблеми. На нашу думку, 15 грудня 2017 року став одним із переломних моментів в Україні, зважаючи на те, що одночасно набули чинності нові редакції кодексів, законів та інших нормативно-правових актів. Особливо тут виділяються процесуальні кодекси, які являють собою не просто нову їх редакцію, а є, з огляду на кількість змін та доповнень, фактично новими процесуальними кодексами. І, як і варто було очікувати, виникає досить багато питань до цих кодексів, серед яких можна виділити одне особливо доречне: чи вирішують нові процесуальні кодекси загальні питання, що не були врегульовані попередньою їх редакцією?

І в цій статті ми приділимо увагу цьому питанню шляхом порівняння Цивільного процесуального кодексу України в редакції від 15 грудня 2017 року з Цивільним процесуальним кодексом України в редакції до 15 грудня 2017 року в аспекті такого явища, як «зловживання цивільними процесуальними правами».

Мета – порівняння Цивільного процесуального кодексу України в редакції від 15 грудня 2017 року з Цивільним процесуальним кодексом України в редакції до 15 грудня 2017 року в аспекті зловживання сторонами передбаченими кодексами процесуальними правами, а також здійснення аналізу практики, що склалася за період нововведень, у заданому контексті.

Стан дослідження. Проблемні питання зловживання процесуальними правами

у цивільному судочинстві досліджувались у працях М. М. Агаркова, В. В. Комарова, Н. О. Чечиної, В. В. Бутневої, М. Й. Штефана, Н. В. Кузнецова, А. Г. Новікова, А. Н. Єрмакова, А. В. Юдіна, М. Л. Гальперіна та інших відомих вчених.

Виклад основного матеріалу. Перш за все слід виокремити поняття «зловживання процесуальними правами», що буде необхідно для подальшого аналізу та висновків.

У науці трапляються різні підходи до визначення цього поняття. Так, Е. Васюковський зазначає, що під зловживанням процесуальними правами слід розуміти недопустиме здійснення певного права, яке протидіє правильному, своєчасному розгляду справи та винесенню по ній рішення судом або призводить до несправедливого результату для іншої сторони [1]. Н. О. Шебанова зазначає, що зловживання процесуальними правами часто ототожнюється з практикою затягування процесу і розглядається як різновид дій чи поведінки сторони, що перешкоджає судовому розгляду. Серед видів зловживань процесуальними правами автор виділяє зловживання процедурою вирішення спору (яке включає «зловживання правом на позов» та «зловживання правом на захист») і зловживання окремими процесуальними правами [1]. А. Юдін під зловживанням процесуальними правами розуміє особливу форму громадянського процесуального правопорушення, тобто умисні недобросовісні дії учасників цивільного процесу, що супроводжуються порушенням умов здійснення суб'єктивних процесуальних прав і здійснювані лише з видимістю

реалізації таких прав, пов'язані з обманом щодо відомих обставин справи, з метою обмеження можливості реалізації або порушення прав інших осіб, які беруть участь у справі, а також з метою перешкоджання діяльності суду з правильного і своєчасного розгляду і вирішення цивільної справи, що тягнуть застосування заходів цивільного процесуального примусу [2, с. 56-58]. В. С. Петренко визначає зловживання процесуальними правами як здійснення цивільних прав виключно з наміром заподіяти шкоду іншій особі, дії в обхід закону, а також інше завідомо несумлінне здійснення цивільних прав [3]. В. П. Грибанов, який приділяв більшу увагу саме проблематиці зловживання правом, розумів таке зловживання як особливий тип цивільного правопорушення, що вчиняється уповноваженою особою при здійсненні належного їй права із використанням недозволених конкретних форм у межах дозволеного їй законом загального типу поведінки [4]. Наведені визначення є одними з найбільш цитованих, тому було прийнято рішення взяти саме їх.

За такого різноманіття підходів до визначення поняття «зловживання процесуальними правами» слід зазначити, що незважаючи на те, що зловживання згадувалося за часів Цивільного процесуального кодексу України в редакції до 15 грудня 2017 року (далі – «ЦПК України 2017 року») та передбачено Цивільним процесуальним кодексом України в редакції від 15 грудня 2017 року (далі – «ЦПК України 2018 року»), законодавець так і не визначив чітко, що ж слід розуміти під зловживанням процесуальними правами.

Так, ч. 3 ст. 27 ЦПК України 2017 року передбачала добросовісне здійснення своїх процесуальних прав, а ч. 4 ст. 153 передбачала заповідний засіб для недопущення зловживання забезпеченням позову [5]. Тобто фактично про зловживання в цій редакції взагалі не йшлося, що було причиною для численних затягувань розгляду справи та інших зловживань.

У ЦПК України 2018 року законодавець здійснив фактично перший вагомий крок з урегулювання зазначеного явища, додавши ст. 44, яка передбачає найбільш поширені випадки зловживання (подання безпідставних позовів, подання декількох позовів до одного відповідача, з аналогічними даними, оскарження рішення, яке не підлягає оскарженню, заявлення безпідставного відводу тощо) та визначає зловживання процесуальними правами як дії, що суперечать завданню цивільного судочинства. Своєю чергою, під завданням цивільного судочинства розуміється *справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридич-*

них осіб, інтересів держави [5; 6]. Тобто є три однічасні умови, забезпечення яких є необхідним для виконання завдання цивільного судочинства: справедливість, неупередженість та своєчасність судового розгляду. Але аналізуючи судову практику, що склалася до відповідних змін законодавства, можна дійти висновку про невиконання зазначеного завдання, оскільки як під час дії старої редакції, так і після прийняття нової строк розгляду справи (від двох до трьох місяців тільки в судах першої інстанції) дотримувався і дотримується у відносно невеликій кількості випадків у зв'язку із систематичними перенесеннями дат судового розгляду. Тобто своєчасність судового розгляду не дотримується, а отже, і забезпечити виконання цивільного судочинства наші суди наразі не в змозі, а тому те визначення, що його навів законодавець у ст. 44 ЦПК України 2018 року, є таким, що не відповідає реаліям суспільства.

Також вагомим кроком є включення статей, які передбачають відповідальність за зловживання, а саме: ст. 148, яка передбачає розміри штрафних санкцій за дії, що, на думку суду, підпадають під зловживання; ч. 9 ст. 141, що встановлює ще один вид відповідальності – покладення на сторону, яка здійснила дії, які було визнано зловживанням процесуальними правами, судових витрат повністю або частково, незалежно від результатів розгляду спору [6].

Розглянемо їх докладніше.

Почнемо з ч. 9 ст. 141, яка, на нашу думку, потребує додаткової конкретизації, зважаючи на те, що саме формулювання (*«у випадку зловживання стороною чи її представником процесуальними правами, або якщо спір виник внаслідок неправильних дій сторони, суд має право покласти на таку сторону судові витрати повністю або частково незалежно від результатів вирішення спору»*) дає підстави вважати, що всі судові витрати (на надання правової допомоги, на витрати на явку представника, на участь представника в судовому засіданні, на написання та подачу процесуальних документів, на збір та подачу доказової бази, привід свідків, судові експертизи тощо) можуть повністю покластись на певну сторону за фактично будь-яке (а редакція цієї статті передбачає таку можливість) зловживання процесуальними правами (далі – «зловживання правами»), що, у свою чергу, створює колізію із п. 12 ч. 3 ст. 2 (*однією з основних засад цивільного судочинства є відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судові рішення*) та ч. 1, 2 ст. 141 (*судовий збір покладається на сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог. Інші судові витрати, пов'язані з розглядом справи, покладаються: у разі задоволення позову – на відповідача; у разі відмови в позові – на позивача;*

у разі часткового задоволення позову – на обидві сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог). Тобто з вищенаведеного можна дійти висновку, що можливі два варіанти:

1) штрафи за зловживання правами включаються до складу судових витрат (оскільки трактувати ч. 1 ст. 133 ЦПК України 2018 року можна досить широко) в разі якщо сторона, що здійснила дії, які суд визнав зловживаннями правами, виграла справу, то покладена на неї відповідальність за таке зловживання (судові витрати в такому разі будуть стягуватись з іншої сторони) фактично буде підлягати відшкодуванню іншою стороною;

2) штрафи за зловживання правами не входять до складу судових витрат – тоді фактично виникає спір всередині спору, а тому для розгляду такої заяви все ж необхідна реакція відповідної сторони спору, яка надасть свої заперечення як в усній (у разі розгляду заяви під час судового/підготовчого засідання), так і в письмовій формі (письмова відповідь на таку заяву до чергового судового/підготовчого засідання).

Окрім того, варто звернути увагу, що станом на 18 червня 2018 року в Єдиному державному реєстрі судових рішень (далі – «ЄДРСР») є відносно невелика кількість судових рішень, які ухвалені в порядку ч. 9 ст. 141 ЦПК України 2018 року. Так, наприклад, ухвала від 25 січня 2018 року по справі № 522/8178/17, в якій суд поклав сплачений судовий збір у повному обсязі на відповідача у зв'язку з поданням представником позивача заяви про залишення позову без розгляду через усунення відповідачем обставин, які були підставою для звернення позивача до суду, що суд, у свою чергу, сприйняв як неправильні дії відповідача та фактичне визнання ним позову [7]; або рішення, якими судові витрати були покладені на позивачів у зв'язку з тим, що спір виник саме через їхні неправильні дії, при тому фактично вигравши спори [8; 9; 10; 11].

Тепер стосовно ст. 148 ЦПК України 2018 року, яка вже була застосована більш ніж чотири десятки разів судами першої інстанції та декілька разів – судами апеляційної інстанції, що наводить на думку, що згодом суд вищої інстанції також почне її застосовувати, тим самим виокремлюючи нюанси застосування зазначеної статті. Як було наголошено раніше, вказана стаття встановлює штрафи за певні дії, вичерпний перелік яких надано в ч. 1 ст. 148, а саме:

– *штраф від 0,3 до 3 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у разі: невиконання процесуальних обов'язків, зокрема ухилення від вчинення дій, покладених судом на учасника судового процесу; зловживання процесуальними правами, вчинен-*

ня дій або допущення бездіяльності з метою перешкоджання судочинству; неповідомлення суду про неможливість подати докази, вистребувані судом, або неподання таких доказів без поважних причин; невиконання ухвали про забезпечення позову або доказів, ненадання копії відзиву на позов, апеляційну чи касаційну скаргу, відповідей на відзив, заперечення іншому учаснику справи у встановлений судом строк; порушення заборон, встановлених частиною дев'ятою статті 203 ЦПК України 2018 року.

– *штраф від 1 до 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб у випадках: повторного чи систематичного невиконання процесуальних обов'язків, повторного чи неодноразового зловживання процесуальними правами, повторного чи систематичного неподання вистребуваних судом доказів без поважних причин або без їх повідомлення, тривалого невиконання ухвали про забезпечення позову або доказів.*

Так, суд першої інстанції по справі № 456/3781/15-ц двічі виніс ухвалу про стягнення з особи штрафу за неявку та повторну неявку в судове засідання для дачі пояснень по справі [12; 13]; по справі № 371/1070/17 судом першої інстанції 05 лютого 2018 року було не тільки оштрафовано представника відповідача за зловживання процесуальним правом на порушення питання стосовно зловживання процесуальним правом, але й судом надіслано звернення до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області щодо притягнення представника до дисциплінарної відповідальності [14; 15]; у справі № 628/2546/17 суд першої інстанції в ухвалі від 10 січня 2018 року наклав штраф і на позивача, і на представника позивача, оскільки сам позивач у судові засідання не з'являвся, а його представник протягом усього часу розгляду справи перебував у відпустці, у зв'язку з чим систематично надсилав клопотання про відкладення розгляду справи [16], проте надалі ухвалою від 06 березня 2018 року скасував штраф у зв'язку з визнанням причин відсутності поважними.

Стосовно згадуваних випадків застосування ст. 148 ЦПК України судами апеляційної інстанції слід зазначити таке: ухвалою Апеляційного суду Харківської області від 22 травня 2018 року у справі № 636/1760/16-ц було накладено штраф на відповідача за неподання вистребуваних судом доказів [17]; ухвалами Апеляційного суду Полтавської області від 27 лютого 2018 року та 03 травня 2018 року у справі № 530/1730/16-ц було двічі накладено штраф на відповідача за зловживання правом на апеляційне оскарження [18; 19].

Окремо варто згадати про випадки скасування штрафу за зловживання цивільними процесуальними правами у зв'язку з

усуненням такого зловживання та про випа-док, коли суд відмовив стороні в накладенні штрафу за дії, що підпадали під зловживання:

1) ухвалою Фастівського міськрайонного суду Київської області від 02 квітня 2018 року було скасовано ухвалу від 13 березня 2018 року, якою було накладено штраф 1762, 00 грн. на сторону у зв'язку з невиконанням вимоги суду про витребування доказів. Судом першої інстанції було визнано поважними причини зазначеного невиконання вимоги суду у зв'язку з тим, що судом було допущено помилку в найменуванні сторони (банку), в якій витребувалися документи, а також із тим, що банк працює лише два дні на тиждень, що унеможливило вчасне виконання вимог суду. Проте, зважаючи на невчасне, але, тим не менш, виконання вимог суду, і було прийнято рішення про скасування штрафу [20].

Так, ухвалою Рахівського районного суду Закарпатської області від 02 квітня 2018 року скасовано ухвалу суду від 13 березня 2018 року про накладення штрафу на третю особу, без самостійних вимог, через неявку в судове засідання, попри визнання такої явки судом обов'язковою. Скасувавши штраф, в ухвалі суд визнав поважною причину неявки, яка полягала в надмірній зайнятості представника третьої особи [21].

На нашу думку, обставини, визнані судами поважними, такими не є, оскільки, якщо йти від аналогії, то, зважаючи на численні більш ранні рішення судів фактично всіх інстанцій у питанні поновлення процесуальних строків, вказані обставини не є поважними, оскільки не мають об'єктивного характеру.

2) ухвалою Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської області було відмовлено в задоволенні клопотання відповідача по справі про застосування заходів процесуального впливу (накладення штрафу в порядку ст. 148 ЦПК України 2018 року). Клопотання було подане через те, що 20 березня 2018 року підготовче провадження по справі було закрито, тобто почався етап судового розгляду справи, і позивач 12 квітня 2018 року подав клопотання про необхідність витребування доказів, проведення судової експертизи та зобов'язання вчинити певні дії. Відмовляючи в накладенні штрафу, суд кваліфікував зазначені дії під п. 1 ч. 1 ст. 148 ЦПК України 2018 року: «ухилення від вчинення дій, покладених судом на учасника судового процесу» [22].

На нашу думку, суд здійснив неправильну кваліфікацію вищезазначених дій позивача, зважаючи на те, що, по-перше, раніше позивач клопотав про призначення судової експертизи, в чому йому було відмовлено; по-друге, зазначені дії не підпадають під ознаку ухилення

від вчинення дій, покладених судом на учасника справи, оскільки за даними з ЄДРСР відсутня відповідна ухвала суду; по-третє, описані дії підпадають під п. 2 ч. 1 ст. 148 ЦПК України 2018 року, зокрема «вчинення дій з метою перешкодження судочинству».

Тобто з вищеведеного можна дійти висновку про те, що нововведені норми застосовуються судами, але, на нашу думку, застосовуються не досить часто, зважаючи на численні випадки зловживання процесуальними правами до прийняття ЦПК України 2018 року, а, аналізуючи ЄДРСР починаючи з 2018 року, можна помилково дійти висновку про сумлінність сторін та майже відсутність підстав для застосування зазначених статей.

На останок слід приділити увагу випадкам зловживання цивільними процесуальними правами до прийняття ЦПК України 2018 року. Так, зокрема, найпоширенішим видом такого зловживання була систематична неявка сторони на судові засідання, у зв'язку з чим суд розглянув справи за наявними в ній матеріалами, попередньо відкладавши судовий розгляд [23; 24; 25].

З огляду на вищевикладене, можна зробити такі **висновки**:

1. Під зловживанням цивільними процесуальними правами слід розуміти певні дії однієї зі сторін спору, що спрямовані на затягування строків розгляду справи, на спричинення додаткових необов'язкових, виходячи з матеріалів справи, витрат сторони, на вчинення стороною позасудових дій, які фактично свідчать про визнання позовних вимог, та/або інших дій, що передбачені законом та/або є такими, що на розсуд суду мають на меті створення перешкод здійсненню належного судочинства у конкретному спорі, тим самим перешкоджаючи доступу сторони до правосуддя та реалізації права на справедливий суд.

2. Сторони спору можуть клопотати про визнання певних дій іншого учасника справи такими, що мають ознаки зловживання цивільними процесуальними правами, та накладення передбаченого законом штрафу на такого учасника.

3. Уведені нововведення є досить доречними, але і вони не вільні від недоліків, зважаючи на включення найбільш поширених ситуацій зловживання цивільними процесуальними правами й одночасне обминання увагою більш складних способів здійснення зловживання (неявне зловживання (наприклад, зловживання відводом судді або подання декількох різних за змістом/предметом позовів стосовно одних і тих же правовідносин), а також те, що наразі судді недостатньою мірою застосовують вищезазначені статті.

Список використаних джерел:

1. Маруніч Г. «Затягування цивільного процесу» та «зловживання цивільними процесуальними правами»: співвідношення понять. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 9. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/09/4.pdf>.
2. Юдин А. В. «Злоупотребление правами в гражданском судопроизводстве»: дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.15 «Гражданский процесс, арбитражный процесс». СПб., 2009. 537 с.
3. Петренко В.С. Механізми запобігання та протидії зловживанню процесуальними правами у цивільному судочинстві. Зловживання цивільними процесуальними правами: шляхи протидії : матер. круглого столу (м. Одеса, 27 лист. 2015 р.) / уклад.: І. В. Андронов, Н. В. Волкова, Р. Ф. Гонгало ; НУ ОЮА, Каф. цив. проц. Одеса: Фенікс, 2015. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/4100/Petrenko.pdf?sequence=1>.
4. Грибанов В.П. осуществление и защита гражданских прав. М.: Статут, 2000 р. С. 411. URL: <http://civil.consultant.ru/elib/books/1/>.
5. Цивільний процесуальний кодекс України в редакції до 15.12.2017 року : Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/ed20170803>.
6. Цивільний процесуальний кодекс України в редакції станом на 24.02.2018 р. : Закон від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/print1509656727941672>.
7. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 522/8178/17 від 17 січня 2018 року / Приморський районний суд міста Одеси. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71782575>.
8. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 671/384/18 від 12 квітня 2018 року / Волочеський районний суд. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73364618>.
9. Рішення суду загальної юрисдикції: Рішення у справі № 398/14/18 від 13 квітня 2018 року / Олександрійський міськрайонний суд Кіровоградської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73353060>.
10. Рішення суду загальної юрисдикції : рішення у справі № 325/173/18 від 20 квітня 2018 року / Приазовський районний суд Запорізької області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73551522>.
11. Рішення суду загальної юрисдикції : рішення у справі № 428/11257/17 від 12 березня 2018 року / Северодонецький міський суд Луганської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72653805>.
12. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 456/3781/15-ц від 20 лютого 2018 року / Апеляційного суду Львівської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72336366>.
13. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 456/3781/15-ц від 16 лютого 2018 року / Апеляційний суд Львівської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72264885>.
14. Рішення суду загальної юрисдикції: ухвала у справі № 371/1070/17 від 05 лютого 2018 року / Миронівський районний суд Київської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72108919>.
15. Рішення суду загальної юрисдикції: Окрема Ухвала у справі № 371/1070/17 від 05 лютого 2018 року / Миронівський районний суд Київської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72108928>.
16. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 628/2546/17 від 10 січня 2018 року / Купянський міськрайонний суд Харківської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71531856>.
17. Рішення суду загальної юрисдикції: ухвала у справі № 636/1760/16-ц від 22 травня 2018 року / Апеляційний суд Харківської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74274451>.
18. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 636/1730/16-ц від 27 лютого 2018 року / Апеляційний суд Полтавської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72506351#>.
19. Рішення суду загальної юрисдикції: ухвала у справі № 636/1730/16-ц від 03 травня 2018 року / Апеляційний суд Полтавської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73818772>.
20. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 305/1804/17 від 22 березня 2018 року / Рахівський районний суд Закарпатської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/72914979>.
21. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 305/1804/17 від 02 квітня 2018 року / Рахівський районний суд Закарпатської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73175514#>.
22. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 182/4493/16-ц від 13 квітня 2018 року / Нікопольський міськрайонний суд Дніпропетровської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73342258#>.
23. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 175/5239/15-ц від 14 грудня 2017 року / Дніпропетровський районний суд Дніпропетровської області. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71004031>.
24. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 522/14539/16-ц від 29 листопада 2016 року / Приморський районний суд міста Одеси. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63075845>.
25. Рішення суду загальної юрисдикції : ухвала у справі № 335/7848/15-ц від 17 лютого 2016 року / Орджонікідзевський районний суд міста Запоріжжя. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65277373>.

Статья посвящена новой категории в гражданском процессе – «злоупотребление гражданскими процессуальными правами», которая была введена вместе с новой редакцией Гражданского процессуального кодекса. Проанализированы действующие изменения, а также судебная практика, сложившаяся за период нововведений.

Данный вопрос является чрезвычайно актуальным, собственно, каким он был и до соответствующих изменений, поскольку сколько раз мы сталкивались с необходимостью переноса судебного рассмотрения дела в связи с целенаправленными медленными или замедляющими действиями других сторон, и фактически никак суд этому помешать не мог, несмотря на безнаказанность таких действий. Нововведения ситуацию улучшают, поскольку теперь лицо, злоупотребляющее гражданскими процессуальными правами, будет за это нести ответственность, санкционировать которую может не только суд, но и сама сторона.

Ключевые слова: злоупотребление, сроки, перенос, ответственность.

The article is devoted to the novel of civil process in Ukraine – abuse of civil procedure rights, which was added to the Civil code of Ukraine in 15 December 2017. The point is that it is a big step for Ukraine in making judiciary more lawful and quicker, especially mentioning that this novel should have been implemented much earlier because many of court proceedings were taking much more time that it should be caused by the absence of legal possibility for judges and parties to act properly.

In the article were analyzed these changes and practice of their usage by a judges, that can give us the conclusion that despite the half-year passing from applying mentioned changes judges don't actually wish to use them, which can be observed by analyzing the court solutions, because on dozens of thousands of them, there are only a very few that matters the abuse of civil procedure rights.

Key words: abuse of civil process, rights, practice.

